

Ekonom Lukáš Kovanda: Statisíce Čechů možná ztratí práci!

- CZ24 News | 7. března 2020

ČESKO: Znamý český ekonom Lukáš Kovanda ve svém komentáři, který zaslal ParlamentnímListům.cz, popsal, jaké následky koronaviru mohou světovou ekonomiku zasáhnout. Nový vir nazval černou labutí, tedy nepředvídatelnou událostí s dalekosáhlými důsledky ve společnosti. „Černá labuť je tu, jmenuje se koronavirus. O práci může připravit statisíce Čechů, konečný počet závisí na míře odhodlání centrálních bank,“ varoval. Jak dalekosáhlé důsledky může koronavirus mít? Ekonom nepředvídá nic dobrého.

Ekonom Lukáš Kovanda přišel s takzvanou teorií černé labutě, kterou přirovnal ke koronaviru. Černá labuť je pojem, s nímž přišel ve svém bestselleru ekonom a spisovatel libanonského původu Nassim Nicholas Taleb. Černou labutí pak označuje nepředvídatelné jevy a události s významným dopadem na život jedince či celé společnosti. Podle Lukáše Kovandy je současnou černou labutí právě nový typ koronaviru. Ekonom Kovanda tedy napsal:

„Tak je to oficiální. Obávaná ,černá labuť je tu, po dvanácti letech uplynulých od světové finanční krize. V konečném důsledku může i tato černá labuť připravit o práci třeba statisíce Čechů.

Černá labuť nese jméno koronavirus. Nákaza totiž bude mít celosvětově tíživé ekonomické následky – jde nyní o to, jak moc tíživé. Ještě před týdnem či dvěma přitom mnozí chlácholili, že způsobí jen krátkodechý pokles – otřes typu písmene ‚V‘ –, a možná ani ten ne. Tak rychle, jak Čína svět do možného průšvihů uvrhla únorovým zavřením poloviny svých fabrik, jej z něj zase rychle dostane; až se fabriky vrátí do provozu a pojedou na 120 procent, aby dohnaly, co kvůli viru zmeškaly.

Inu, takhle jednoduché to nebude. Původně byl sice problémem negativní nabídkový šok, tedy právě nenadálé zavření poloviny fabrik čínské ‚dílny světa‘. Nyní ovšem začíná jít o šok poptávkový, o poznání nebezpečnější. Zavření fabrik a související výpadek čínských dodávek narušuje výrobu firem typu Applu. Odbyt se pak Applu a dalším zhoršil kvůli ‚zavření‘ desítek milionů Číňanů do karantény. Obecně totiž Číňany přešla chuť nakupovat nové iPhone, spíše se zajímali o to, jak a kde vůbec si obstarat nedostatečný respirátor,“ psal Kovanda.

Ztížení výroby a odbytu podle Kovandy znamená, že tržby a zisk Applu & spol. nebudou letos takové, jak se myslelo. „Mnozí ze současných akcionářů těchto firem se proto akcií raději zbavili, aby dosáhli alespoň nějakého výnosu, v horším případě aby minimalizovali ztrátu. Zvláště o minulém týdnu tak nastal obrovský globální výprodej akcií, svým rozsahem největší od roku 2008 a svým tempem nejrychlejší v dějinách. Miliony a miliony lidí po celém světě zchudly, protože jejich akciové bohatství – nebo bohatství jejich penzijního fondu – se náhle citelně scvrklo. Nejvíce ze všech zchudl nejbohatší člověk planety, Jeff Bezos z Amazonu, a sice v přepočtu o 275 miliard korun,“ popsal ekonom.

„Když se ovšem celosvětově vypařuje z burz bohatství za tisíce a tisíce miliard, jako by dramaticky chudl celý svět. Když chudne celý svět, má méně peněz a méně ochoty k nákupům. Zchudlí akcionáři všech možných firem z různých koutů světa proto raději oželí novou kabelku, novou kosmetiku, nové auto. Nekoupí si ani ten zájezd do exotických končin. Místo restaurace začnou zase večeřet doma.

Tak nějak se z počátečního nabídkového šoku stává šok poptávkový. I když se čínské fabriky rozjedou všechny třeba zítra, bohatství se do kapes zchudlých akcionářů tak rychle nevrátí. I kvůli neustávající panice z koronaviru a souvisejícím opatřením. Například evropský turistický ruch

připravují rušené letecké linky a další překážky momentálně o miliardu eur měsíčně. Tudíž konkrétně akcie firem z turistického odvětví padají i z důvodu zavádění těchto mimořádných opatření, nejen kvůli počátečnímu čínskému výpadku.

To, že zchudlí akcionáři méně utratí, znamená, že přijdou o práci zaměstnanci v automobilce, o jejíž vozy náhle nebude takový zájem, nebo že na dlažbě skončí personál zbankrotované restaurace. Zchudnutí akcionáře tak v důsledku znamená propuštění leckterého „obyčejného člověka“. Což jen stupňuje poptávkový šok.

Protože firmy tuší, že ve výhledu opadne zájem o jejich produkci jak ze strany zchudlého akcionáře, tak propuštěného „obyčejného člověka“, vážně přemítají nad zrušením svých zamýšlených investic. Proč stavět novou továrnu, když zboží nepůjde na odbyt? To, že se továrna nebude stavět, znamená, že práci nebude mít ani stavební dělník.

A právě proto především nouzově vstoupila do situace americká centrální banka, jednoznačně nejmocnější taková instituce světa. Tím, že na mimořádném zasedání – prvním takovém od roku 2008 – masivně snížila svoji základní úrokovou sazbu, potvrzuje, že vskutku čelíme „černé labuti“.

Snížení dolarových úroků je nyní tak důležité proto, aby se přerušila ona roztočená spirála, která může končit obrovským celosvětovým propouštěním. Tedy ona spirála od zchudlého akcionáře přes propuštěného elektrikáře z automobilky či číšníka až po montážního dělníka, který nesežene práci, protože „se nestaví“. Spirála už se točí, jde o to, aby měla co možná nejméně obětí.

Totíž to, že firmy už nyní zvažují, že zruší své zamýšlené investice, třeba do nové továrny, výhledově může způsobit mohutný národohospodářský převis úspor nad investicemi (jejichž zdrojem jsou koneckonců právě úspory).

Takový vyhlížený převis znamená pokles ceny úspor. Nebude o ně totiž zájem jakožto o zdroj investic. Cenou úspor je úroková míra. Úroková míra na desetiletém dluhopisu USA klesla především poprvé v dějinách pod jedno procento. To není náhoda. Je to signál, který trh dává americké centrální bance. Signál, že musí jít se svojí základní sazbou ještě níž. A níž. Tak nízko, aby navzdory koronaviru lidi i firmy odradila od dalšího hromadění úspor (třeba i těch z akcií prodaných během paniky minulého týdne), a naopak je zlevněním úvěru pobídla k dalším útratám a zejména investicím. Protože jen když se bude investovat a utrácet, bude mít zase jistou práci montážní dělník i číšník, Apple svůj zisk a akcionář plné kapsy.

Jde nyní o to, za jak dlouho tato žádoucí situace nastane. Nastane tím dříve, čím agresivněji budou centrální banky za nynějších panických podmínek snižovat své úroky. Dlouhodobě je snižování úroků obrovský problém, teď ale není čas jej řešit. Je třeba řešit paniku,“ zakončil Lukáš Kovanda svůj ekonomický komentář ke koronaviru.